

Asia: VN/3884/2020

Korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma

Lausunnonantajan näkemykset saavutettavuuden edistämisen tavoitteista

Tavoite 1

4

Lisähuomioita tavoitteesta 1

Lainsäädäntö kieltää jo nykyisellään kaikenlaisen syrjinnän ja velvoittaa korkeakoulut edistämään toiminnassaan yhdenvertaisuutta. Muun muassa tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, työelämää ja digipalveluita koskevat säädökset luovat pohjan myös korkeakoulujen toimille saavutettavuuden edistämiseksi. Akavan näkemyksen mukaan luonnoksessa ehdotetut ja pääsääntöisesti kannatettavat tekijät saavutettavuuden lisäämiseksi ovat enemmän informaatio-ohjauksen väline kuin lainsäädäntöön kirjattava asia.

Tavoite 2

1

Lisähuomioita tavoitteesta 2

Saavutettavuussuunnitelmien tekeminen korkeakouluissa on kannatettavaa niin henkilöstön kuin opiskelijoiden näkökulmista. Suunnitelmissa on tärkeää tuoda esiin konkreettiset korkeakoulukohtaiset toimet saavutettavuuden edistämiseksi. Tällä hetkellä korkeakouluilla on toimivia käytänteitä, mutta ne eivät perustu yhtenäisesti linjattuihin kansallisiin suosituksiin, vaan ovat korkeakoulukohtaisia. Saavutettavuus hyödyttää kaikkia, sillä saavutettaviksi tuotetut palvelut ovat sellaisia, että kuka tahansa voi käyttää niitä. Esimerkiksi opetuksessa on tärkeää taata kaikille opiskelijoille tasavertainen pääsy paitsi lähiopetukseen myös digitaalisiin oppimis- ja toimintaympäristöihin. Huomiota on kiinnitettävä myös eri väestöryhmien mahdollisuuksiin edetä urallaan korkeakouluissa; vaikka naiset muodostavat enemmistön korkeakouluopiskelijoista, korkeakoulujen ylin johto on miesvoittoista. Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa miehet muodostivat noin 60 prosenttia hallituksesta. Ks.esim. <https://akavaworks.fi/julkaisut/artikkelit/sukupuolijakauma-korkeakoulujen-hallinnossa/>

Tavoite 3

Lisähuomioita tavoitteesta 3

Akavan mukaan saavutettavuus on tärkeä laadun elementti. Itse saavutettavuussuunnitelman tulee kuitenkin olla informaatio-ohjauksen väline, ei rahoitusmallin sisällytettävä asia.

Saavutettavuussuunnitelman toteuttaminen edellyttää lisää resursointia. Korkeakouluilla on oltava tietoa rahoituksen kohdentamisesta, ennen kuin ne voivat esimerkiksi rekrytoida lisää henkilöstöä.

Tavoite 4

1

Lisähuomioita tavoitteesta 4

Tavoite on erittäin kannatettava. Tällä hetkellä saatavissa oleva tieto on hyvin sirpaleista, eikä saavutettavuuskysymyksille ole yhteistä tietopohjaa. Esimerkiksi tietoa vammaisten henkilöiden pääsystä korkeakoulutukseen ei ole kattavasti esillä ks.esim.

<https://akavaworks.fi/julkaisut/artikkelit/koulutus-on-jokaisen-oikeus-selvitys-vammaisten-henkiloiden-korkeakoulutuksen-saavutettavuudesta/> . Myös kansainvälisten opiskelijoiden laadullista työllistymistä tulee seurata nykyistä tarkemmin, sillä heidän integroitumisensa suomalaiseen yhteiskuntaan jatkuu usein pitkään myös tutkintotodistuksen saamisen jälkeen.

Tavoite 5

2

Lisähuomioita tavoitteesta 5

Saavutettavuuteen liittyvien haasteiden ratkaisemisessa eri toimijoiden välinen yhteistyö ja tiedonkulku ovat ensiarvoisen tärkeitä. Foorumissa tulee olla laaja-alainen edustus koko korkeakoulu yhteisöstä. Saavutettavuustyötä on tärkeä kehittää koulutusasteiden, mutta myös jatkuvan oppimisen eri toimijoiden välisessä yhteistyössä.

Foorumin perustamisen yhteydessä sille tulee määritellä selkeä fokus ja riittävät resurssit. Foorumia ei tule perustaa korkeakoulujen nykyisestä perusrahoituksesta järjestettäväksi, vaan rahoitusta tulee kohdentaa budjettirahoituksesta.

Tavoite 6

1

Lisähuomioita tavoitteesta 6

Akavan mielestä on perusteltua lisätä aloituspaikkoja koulutuspoliittisen selonteon mukaisesti painotetusti niille aloille ja alueille, joilla on koulutuskysyntää ja joilta työllistytään hyvin, kuitenkin huomioiden joustavuus suhteessa kysynnän ja työmarkkinoiden muutoksiin. On luonnollisesti välttämätöntä, että resurssit seuraavat aloituspaikkojen lisäysten mukana, sillä muuten ohjelmassa mainittu laatuun panostaminen ei onnistu. Ei myöskään ole yksiselitteistä, että korkeakoulujen

aloituspaikkojen lisäykset automaattisesti vähentävät koulutuksen periytyvyyttä luonnoksessa mainituilla aloilla.

Akava pitää tärkeänä, että luonnoksessa on kiinnitetty huomiota ns.geneeristen taitojen tärkeyteen opiskelussa. Geneeriset taidot vaikuttavat olennaisesti korkeakouluissa opiskeluun ja pärjäämiseen. Korkeakoulutuksen saavutettavuutta parannetaan erityisesti sillä, että opintopolut ennen korkeakoulutusta ovat mahdollisimman yhdenvertaiset ja geneeristen taitojen opintoihin panostetaan perusasteelta alkaen.

Tavoite 7

2

Lisähuomioita tavoitteesta 7

Digivision vieminen käytäntöön vaatii vielä toimenpiteitä. Muutos on iso ja edellyttää uudenlaista osaamista, työn mitoitusta ja rahoituksen lisäämistä. Myös osaamisen johtamiseen on panostettava. Opetushenkilöstön digitaalista osaamista on parannettava täydennyskoulutuksella ja tarjottava riittävä tuki opetuksen antamiseksi digitaalisessa oppimisympäristössä. Myös opiskelua ja ohjausta on tuettava riittävällä henkilöstöresurssilla opiskeluympäristöstä riippumatta.

Tavoite 8

1

Lisähuomioita tavoitteesta 8

Akava pitää tärkeänä, että opettajankoulutukseen valitaan opettajaksi opiskelevia moninaisilla taustoilla. Se korostaa, että monipuolisia urapolkuja tulee tukea jo aiemmin koulutuspolulla. On varmistettava toisen asteen riittävät mahdollisuudet tukea opiskelijaa saavuttamaan korkeakoulutukseen vaadittavat jatko-opintokelpoisuudet ja osaaminen.

Tavoite 9

2

Lisähuomioita tavoitteesta 9

Akava ehdottaa otsikoinnin muuttamista muotoon Uudistetaan korkeakoulujen ja oppilaitosten nykyistä työikäisille kohdennettavaa koulutustarjontaa työelämän, muiden koulutusasteiden ja -sektoreiden ja korkeakoulujen välisenä yhteistyönä.

Yhä useamman työikäisen odotetaan liikkuvan ammattiosaajan tehtävistä asiantuntija- ja johtotehtäviin tai työtehtävät edellyttävät lisää osaamista nykyisessä tehtävässään, jolloin osaamisen kehittämistarve voi olla useamman koulutusmuodon tarjonnasta rakentuvaa.

Tavoite 10

1

Lisähuomioita tavoitteesta 10

Jatkuvan oppimisen tavoitteet ovat hyviä ja niitä tulee tarkastella vahvemmin nimenomaan saavutettavuuden näkökulmasta. Yksilön kannalta keskeistä on mahdollisuus oman osaamisen kehittämiseen, jolloin esimerkiksi opiskelun työttömyysturvalla tulee olla nykyistä sujuvampaa. Saavutettavuutta edistäisi tarveharkinnan järkevöittäminen, eli vahvempi luottamus yksilön omaan näkemykseen työllistävästä ja osaamista kehittävästä koulutuksesta. Myös uusien joustavampien ja lyhytkestoisten koulutusten hyöty muodostuu siitä, että niiden opiskelu on nykyistä ketterämpää. Samalla tulee huolehtia koulutusten laatijalta ja toteuttajalta jatkuvaa osaamisen ylläpitoa ja riittävää työaika laadukkaiden ja työelämärelevanttien koulutusten suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tavoite 11

1

Lisähuomioita tavoitteesta 10

Tavoitteet 11-13 tulee sisällyttää tavoitteeseen 2.

Tavoite 11

1

Lisähuomioita tavoitteesta 11

Tavoitteet 11-13 tulee sisällyttää tavoitteeseen 2.

Tavoite 12

1

Lisähuomioita tavoitteesta 12

Tavoitteet 11-13 tulee sisällyttää tavoitteeseen 2.

Tavoite 13

1

Lisähuomioita tavoitteesta 13

Tavoitteet 11-13 tulee sisällyttää tavoitteeseen 2.

Tavoite 14

1

Lisähuomioita tavoitteesta 14

Tavoite kuuluu pikemminkin 9.2.2. tavoitteeksi.

Kirjaus saavutettavuuden toteuttamisen sisällyttämisestä henkilöstön työtehtävien kuvauksiin ja resursointiin on tärkeä.

Tavoite 15

1

Lisähuomioita tavoitteesta 15

Koko korkeakoulu yhteisön osallistaminen toiminnan ja saavutettavuuden suunnitteluun ja kehittämiseen on tärkeää. Opetushenkilöstön saavutettavuusosaamisen kehittämisestä tulee huolehtia. Erilaisten lakisääteisten ja muiden toimintaa ohjaavien suunnitelmien suurin hyöty muodostuu siitä, että koko yhteisö on osallinen niiden luomiseen.

Tavoite 16

1

Lisähuomioita tavoitteesta 16

Tavoite on äärimmäisen tärkeä: kaikenlaiseen syrjintään, häirintään ja rasismiin tulee ottaa jo nykyisenkin lainsäädännön puitteissa nollatoleranssi. Panostus opiskelijoiden opiskelukykyä edistäviin toimenpiteisiin ja ohjauksen palveluihin opiskelijoiden hyvinvoinnin lisäämiseksi on erittäin tavoiteltavaa. Kaiken kaikkiaan tavoitteiden 16-21 toteuttaminen edellyttää riittäviä henkilöstövoimavaroja ja rahoitusta.

Tavoite 17

1

Lisähuomioita tavoitteesta 17

Korkeakoulututkintojen osaamistavoitteissa kiinnitetään erityistä huomiota kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusosaamisen kehittämiseen. Tavoite on erittäin kannatettava ja sitä on vahvistettava entisestään opetussuunnitelmissa. Opetussuunnitelmatyötä ei saa pirstaloida, vaan koulutuksen kokonaisuus ja sisältövaatimukset tulee pitää hallinnassa. Opetushenkilöstön saavutettavuusosaamisen kehittämisestä tulee huolehtia.

Akavan näkemyksen mukaan kohdat 17 ja 18 voi yhdistää.

Tavoite 18

1

Lisähuomioita tavoitteesta 18

Akava painottaa, että HOPS-työ ja ohjaustyö tulee ottaa huomioon nykyistä paremmin henkilökunnan työsuunnitelmia tehdessä ja työajassa.

Akavan näkemyksen mukaan kohdat 17 ja 18 voi yhdistää.

Tavoite 19

1

Lisähuomioita tavoitteesta 19

Korkeakoulutusmahdollisuuksien laajentuminen erilaisille opiskelijaryhmille, jatkuva oppiminen, globalisaatio ja koulutuksen kansainvälistyminen haastavat kehittämään korkeakoulutuksen sisältöjä, pedagogiikkaa ja toimijoiden omaa osaamista. Digitaaliset toteutukset vaativat ammattitaitoista asiantuntijahenkilöstöä niin IT-palveluissa, kirjastoissa kuin avoimissa oppimisympäristöissä. Saavutettavuus on varmistettava riittävillä tukipalveluilla, jotka huolehtivat teknisistä rutiineista ja avustavat pedagogisissa ja teknisissä ongelmissa. Opetushenkilöstö tarvitsee mahdollisuuksia hankkia digipedagogista osaamista, joka tukee uusien opetusmuotojen kehittämistä.

Tavoite 20

1

Lisähuomioita tavoitteesta 20

Akava pitää tärkeänä moniammatillista yhteistyötä opiskelijoiden ohjauksessa ja neuvonnassa sekä opiskeluhuollon palveluissa. Eri henkilöstöryhmät muodostavat yhdessä opiskelijoita opintopolulla tukevan verkoston.

Keskeisiä toimijoita opiskelijoiden ohjauksessa ovat korkeakoulujen opettajat. Opintojen ja opiskelijoiden ohjaus on keskeinen osa opetus- ja tutkimushenkilöstön työtä, opintoneuvonta on opintohallinnon tehtäviä. Ohjaus tehdään tiiviissä yhteistyössä opintopalveluiden kanssa. Tutkimus- ja opetushenkilöstö on avainasemassa siinä, miten opiskelijat sitoutuvat omaan alaansa. Opintoneuvonta tukee opiskelijoita yleisissä opiskeluun liittyvissä kysymyksissä, ja lisäksi opintopsykologipalveluita tarvitaan mahdollisissa vakavammassa opiskelutaitoihin liittyvissä ongelmissa. Kuraattoripalveluja on kehitettävä vastaamaan niiden kysyntää opiskelijoiden psykososiaalisen hyvinvoinnin turvaamiseksi sekä opintososiaalisiin kysymyksiin keskittyvän kattavan ohjauksen tarjoamiseksi.

Tavoite 21

1

Lisähuomioita tavoitteesta 21

Laadukas opetus syntyy riittävästä opetuksen mitoituksesta ja toteutetaan pedagogisesti osaavan henkilöstön toimesta. Yksilölliset opetusjärjestelyt eivät toteudu, jos opetushenkilöstöllä ei ole aikaa tehdä ohjaus- ja opetustyötään. Lisäksi Akava korostaa korkeakoulujen riittävien opiskeluhuvinvointia tukevien moniammatillisten palvelujen tärkeyttä.

Tavoite 22

1

Lisähuomioita tavoitteesta 22

Tietopohjaa on vahvistettava ja sen on oltava ajantasaista. Sen pohjalle rakennettava saavutettavuussuunnitelma on otettava työkaluksi korkeakoulujen arjessa. Saavutettavuussuunnitelmaa on tärkeä tarkastella suhteessa jo olemassa oleviin lakisääteisiin suunnitelmiin, kuten tasa-arvosuunnitelmaan ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan.

Tavoite 23

1

Lisähuomioita tavoitteesta 23

Korkeakoulujen opiskelijahaku-uudistuksen vaikutuksia koulutukselliseen tasa-arvoon ja toisen asteen oppiainevalintoihin tulee arvioida kattavasti. Akava esittää, että jatkossa Karvi toteuttaa ja seuraa teema- tai järjestelmääräarvioinnein opiskelijavalintauudistuksen vaikutuksia ja kehittämistarpeita. Tässä yhteydessä tulee seurata korkeakouluissa aliedustettujen ryhmien osuutta.

Samalla on määriteltävä tavoitetaso, mihin korkeakoulutuksen saavutettavuudella pyritään. Lisäksi on syytä miettiä myös muita korkeakouluille asetettuja tavoitetasoja, joita pitäisi tarkastella saavutettavuuden näkökulmasta. Tavoitteet voivat olla toisiinsa nähden ristiriitaisia, esimerkiksi onko saavutettavuuden tavoite vahvempi kuin tutkinnon suorittamisaika, jne.

Opiskelijavalintojen kehittäminen pitää jatkossa olla toisen asteen ja korkea-asteen yhteistyönä tapahtuvaa, jolloin pystytään arvioimaan myös toiselle koulutusasteelle heijastuvat vaikutukset.

Akava esittää lisättäväksi saavutettavuussuunnitelmaluonnokseen kirjausta ”Korkeakoulujen ja toisen asteen yhteistyötä korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisessä lisätään.”

Tavoite 24

1

Lisähuomioita tavoitteesta 24

Korkeakoulujen opiskelijahaku-uudistuksen vaikutuksia koulutukselliseen tasa-arvoon ja toisen asteen oppiainevalintoihin tulee arvioida kattavasti. Akava esittää, että jatkossa Karvi toteuttaa ja seuraa teema- tai järjestelmääräarvioinnein opiskelijavalintauudistuksen vaikutuksia ja kehittämistarpeita. Tässä yhteydessä tulee seurata korkeakouluissa aliedustettujen ryhmien osuutta.

Akava esittää lisättäväksi saavutettavuussuunnitelmaluonnokseen kirjausta ”Korkeakoulujen ja toisen asteen yhteistyötä korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisessä lisätään.”

Tavoite 25

1

Lisähuomioita tavoitteesta 25

Korkeakoulujen opiskelijahaku-uudistuksen vaikutuksia koulutukselliseen tasa-arvoon ja toisen asteen oppiainevalintoihin tulee arvioida kattavasti. Akava esittää, että jatkossa Karvi toteuttaa ja seuraa teema- tai järjestelmääräarvioinnein opiskelijavalintauudistuksen vaikutuksia ja kehittämistarpeita. Tässä yhteydessä tulee seurata korkeakouluissa aliedustettujen ryhmien osuutta.

Akava esittää lisättäväksi saavutettavuussuunnitelmaluonnokseen kirjausta ”Korkeakoulujen ja toisen asteen yhteistyötä korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisessä lisätään.”

Tavoite 26

1

Lisähuomioita tavoitteesta 26

On työnantajan vastuulla järjestää riittävää koulutusta tähän korkeakoulujen eri henkilöstöryhmille.

Tavoite tulee sisällyttää 9.2.2. sisälle.

Tavoite 27

1

Lisähuomioita tavoitteesta 27

Akava kannattaa koulutuspoliittisessa selonteossa esitetyjä tavoitteita kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden määrän kasvattamiseksi. Tutkinnon suorittaneella tulee olla edellytykset työelämään sijoittumiseen Suomessa. Englanniksi järjestettävä tutkinto ei saa muodostua kotoutumisen esteeksi tai hidasteeksi.

Akava huomauttaa, että kansallisesta koulutusjärjestelmästä ja kansalliskielillä annettavasta opetuksesta on pidettävä hyvää huolta. Englanninkielisen koulutustarjonnan riittävyyden varmistaminen ei saa tarkoittaa sitä, että suomen- tai ruotsinkielinen opetus supistuisi. Riittävä kotimaisilla kansalliskielillä tarjottava opetus on myös osa saavutettavuutta. On tärkeää, että Suomen kieli pärjää tutkimuksen kielenä ja pysyy elossa. Siksi jommankumman kotimaisen kielen tulee sisältyä myös englanninkieliseen tutkintokoulutukseen. Tähän tulee varata riittävät resurssit.

Akavan mukaan kappaleen 9.2.5. otsikoinnissa on otettava huomioon myös opetushenkilöstö. Se esittää otsikoinniksi ”Kansainväliset opiskelijat ja opetus- ja tutkimushenkilöstö.”

Lisäksi Akava esittää, että maahanmuuttajia ja kansainvälisiä henkilöitä käsittelevät osuudet käsitellään myös otsikon 9.2.5. sisällä.

Tavoite 28

1

Lisähuomioita tavoitteesta 28

Tavoite on hyvä ja erittäin kannatettava. Yhä useamman kansainvälisen opiskelijan tulee voida työllistyä Suomeen. Tämä edellyttää toteutuakseen sujuvia rakenteita ja käytäntöjä korkeakoulujen ja työelämän välillä sekä riittävää henkilöstöä kehittämään ja toteuttamaan toimintaa. Korkeakoulujen erilaisuus ja alakohtaisuus on otettava huomioon tavoitteen saavutettavuutta kehitettäessä.

Tavoite 29

1

Lisähuomioita tavoitteesta 29

Tavoite on erittäin kannatettava. Opiskelijoiden lupamenettelyjä tulee sujuvoittaa ja työllistymistä Suomeen parantaa byrokratiaa karsimalla. Tässä kokonaisuudessa D-viisumi sekä automaattisen oleskeluluvan myöntäminen Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneille olisivat tarpeellisia täsmätoimia.

Tavoite 30

1

Lisähuomioita tavoitteesta 30

Tavoite on hyvä ja erittäin kannatettava. Yhä useamman kansainvälisen opiskelijan tulee voida työllistyä Suomeen. Tämä edellyttää toteutuakseen sujuvia rakenteita ja käytäntöjä korkeakoulujen ja työelämän välillä sekä riittävää henkilöstöä kehittämään ja toteuttamaan toimintaa. Korkeakoulujen erilaisuus ja alakohtaisuus on otettava huomioon tavoitteen saavutettavuutta kehitettäessä. Lisäksi tarvitaan nykyistä tarkempaa tilastotietoa kansainvälisten opiskelijoiden laadullisesta työllistymisestä, sillä heidän integroitumisensa suomalaiseen yhteiskuntaan jatkuu usein pitkään myös tutkintotodistuksen saamisen jälkeen.

Tavoite 31

1

Lisähuomioita tavoitteesta 31

Tilanne vaihtelee nykyisellään eri korkeakouluissa esimerkiksi saavutettavuudesta vastaavan vastuuhenkilön osalta. Saavutettavuusselosteita on tehty eri tietojärjestelmille. Huolta kannetaan julkaisuarkistoon karttuvan sisällön saavutettavuuden puutteista. Kirjastolla on tällä hetkellä suhteellisen vähän välineitä vaikuttaa tähän, kun aineiston tekijät ovat muualla ja kyse voi olla mm. kustantajien artikkelien rinnakkaistallenteista. Opinnäytteisiin on jonkinlaisia mahdollisuuksia vaikuttaa, sillä asioita tehdään yhdessä opintohallinnon kanssa. Silti tähänkin asiaan pitäisi päästä kiinni jo siinä vaiheessa, kun opiskelijat valmistelevat töitään.

Akavan näkemyksen mukaan tavoitteet 31 ja 32 eivät sisälly kansainvälisyyttä koskevan otsikon sisälle.

Tavoite 32

1

Lisähuomioita tavoitteesta 32

Opiskelija- ja ylioppilaskunta on keskeisessä osassa koko korkeakoulu yhteisöä. Niiden osallistaminen saavutettavuustavoitteiden suunnitteluun, toteutukseen ja seurantaan on ensiarvoisen tärkeää.

Akavan näkemyksen mukaan tavoitteet 31 ja 32 eivät sisälly kansainvälisyyttä koskevan otsikon sisälle.

Tavoite 33

1

Lisähuomioita tavoitteesta 33

Selvityksessä käytetyt käsitteet kaipaavat joltain osin hieman tarkennusta. Akava ehdottaa, että puhuttaessa rakennetun ympäristön ”saavutettavuudesta”, käytetään vakiintunutta termiä ”esteettömyys”.

Tavoite 34

1

Lisähuomioita tavoitteesta 34

On tärkeää selvittää, mitä toimintoja eri tiloissa voidaan tehdä ilman, että tilat tuovat fyysisen saavutettavuuden esteen. Korkeakoulut ovat jo vuosien varrella tehneet mittavia muutoksia olemassa oleviin tiloihin, mutta pyrkineet rakennuttamaan myös ajanmukaisia tiloja. Fyysinen saavutettavuus on otettava huomioon korkeakoulun tilapalveluiden ja muun mahdollisen tiloista vastaavan tahon strategisessa suunnittelussa. Jos tilojen saavutettavuussuunnitelmaa ei ole tehty, on se tehtävä tilojen omistajan toimesta yhdessä tilojen käyttäjän kanssa jo ennen peruskorjaustarpeen ilmentymistä, eikä vasta siinä vaiheessa, kun peruskorjausta harkitaan.

Tavoite 35

1

Lisähuomioita tavoitteesta 35

Selvityksessä käytetyt käsitteet kaipaavat joltain osin tarkennusta. Akava ehdottaa, että puhuttaessa rakennetun ympäristön ”saavutettavuudesta”, käytetään vakiintunutta termiä ”esteettömyys”.

Tavoite 36

1

Lisähuomioita tavoitteesta 36

Laissa digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (206/2019) saavutettavuudella tarkoitetaan periaatteita ja tekniikoita, joita on noudatettava digitaalisten palvelujen suunnittelussa, kehittämisessä, ylläpidossa ja päivittämisessä, jotta ne olisivat paremmin käyttäjien, erityisesti vammaisten henkilöiden, saavutettavissa. Saavutettavuussuunnitelmaluonnoksessa saavutettavuutta käytetään kuitenkin toisessa, laajemmassa merkityksessä, ja käsitteen käyttö tässä merkityksessä on hyvä tuoda selvästi esille tiedostaen, että käsite on eri yhteyksissä ja lainsäädännössä vakiintunut eri merkityksissä.

Tavoite 37

1

Lisähuomioita tavoitteesta 37

Digiosaamisen vahvistaminen läpi elämän on erittäin kannatettava tavoite. Digitaalisten vuorovaikutustaitojen lisäksi tulee panostaa entisestään myös lähikontaktissa tapahtuvaan vuorovaikutukseen.

Tavoite 38

1

Lisähuomioita tavoitteesta 38

Korkeakoulujen sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä on tärkeää huomioida ihmisten moninaisuus.

Tavoite 39

1

Lisähuomioita tavoitteesta 39

Korkeakoulujen sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä on tärkeää huomioida ihmisten moninaisuus.

Tavoite 40

1

Lisähuomioita tavoitteesta 40

Korkeakoulujen sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä on tärkeää huomioida ihmisten moninaisuus.

Tavoite 41

1

Lisähuomioita tavoitteesta 41

Maahanmuuttajien osallisuutta korkeakoulutuksessa on nostettava.

Tavoite 42

1

Lisähuomioita tavoitteesta 42

Muulla hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kehittäminen on välttämätöntä. Korkeakoulujen ja OKM:n yhteistyössä kehitettävien palveluiden lisäksi EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulevien henkilöiden osaamisen tunnistamiseksi tulee Opetushallituksen luoda alakohtaiset kriteerit.

Tavoite 43

1

Lisähuomioita tavoitteesta 43

Kannatettava tavoite on hyvä integroida mukaan osaksi uutta saavutettavuustyötä ja esimerkiksi korkeakoulujen lakisääteistä yhdenvertaisuussuunnittelua.

Tavoite 44

1

Lisähuomioita tavoitteesta 44

Maahanmuuttajataustaisia koskevat tavoitteet ovat kannatettavia. Ne edellyttävät korkeakouluilta mittavaa palvelujen kehittämistä, mutta myös henkilöstövoimavarojen lisäämistä. Tehtävät ovat korkeakouluille pysyviä ja liittyvät myös jatkuvan oppimisen palvelujen kehittämiseen, muun muassa osaamisen tunnistamisen kehittämistoimiin. Lisätehtävät vaativat lisäresursointia korkeakouluille

Tavoite 45

1

Lisähuomioita tavoitteesta 45

Maahanmuuttajataustaisia koskevat tavoitteet ovat kannatettavia. Pilottihankkeen toteuttaminen kaikkien toimijoiden välisenä yhteistyönä on tärkeää koulutuspolkujen monipuolistamiseksi. Tämä edellyttää lisäresursointia niin korkeakouluille kuin muille koulutuksenjärjestäjille.

Tavoite 46

1

Lisähuomioita tavoitteesta 46

Jo olemassa olevat työpaikkojen luottamushenkilöt on tärkeä integroida mukaan häirinnän, kiusaamisen ja kaikenlaisen epäasiallisen kohtelun vastaiseen työhön.

Tavoite 47

1

Lisähuomioita tavoitteesta 47

Maahanmuuttajataustaisia koskevat tavoitteet ovat kannatettavia. Ne edellyttävät korkeakouluilta mittavaa palvelujen kehittämistä, mutta myös henkilöstövoimavarojen, esimerkiksi opetushenkilöstön sekä kuraattorien, psykologien ja terveydenhoitajien, lisäämistä. Tehtävät ovat korkeakouluille pysyviä ja liittyvät myös jatkuvan oppimisen palvelujen kehittämiseen, muun muassa osaamisen tunnistamisen kehittämistoimiin. Lisätehtävät vaativat lisäresursointia korkeakouluille

Tavoite 48

1

Lisähuomioita tavoitteesta 48

Kotimaisten kielten osaamiseen tulee kiinnittää korkeakouluopinnoissa nykyistä enemmän huomiota. Maahanmuuttotustaisten opiskelijoiden kielitaidon vahvistamiseen tulee lisätä voimavaroja ja tukitoimia vahvistaa kunnianhimoisesti asetettuun tavoitteeseen pääsemiseksi. Yksilöllisen ohjauksen ja tuen lisääminen kasvattaa resurssien tarvetta.

Tavoite 49

1

Lisähuomioita tavoitteesta 49

Akava korostaa YK:n vammaisyleissopimuksen merkitystä ja sen toimeenpanon vahvistamista myös luonnoksen vammaisia henkilöitä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Se huomauttaa, kuinka erityisesti yhdenvertaisuuslaki ja sen tehokas toimeenpano sekä siihen tehtävä osittaisuudistus ovat merkittäviä työn kannalta. Ehdotettujen toimien osalta on tärkeää, että niiden saavuttamiseksi turvataan riittävä resursointi.

Tavoite 50

1

Lisähuomioita tavoitteesta 50

Akava korostaa YK:n vammaisyleissopimuksen merkitystä ja sen toimeenpanon vahvistamista myös luonnoksen vammaisia henkilöitä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Se huomauttaa, kuinka erityisesti yhdenvertaisuuslaki ja sen tehokas toimeenpano sekä siihen tehtävä osittaisuudistus ovat merkittäviä työn kannalta. Ehdotettujen toimien osalta on tärkeää, että niiden saavuttamiseksi turvataan riittävä resursointi.

Lausunnonantajan muita huomioita luonnoksesta

Luonnos ansaitsee kiitosta siitä, että siinä on lähestytty saavutettavuutta laajasta näkökulmasta eri vähemmistöryhmät huomioiden. Jatkoselvitystyöhön kuitenkin jää, mitä uutta esitetyillä lainsäädäntömuutoksilla saavutetaan suhteessa jo olemassa olevaan säätelyyn. Esimerkiksi yhdenvertaisuuslakiin sisältyvät kohtuulliset mukautukset ja yhdenvertaisuussuunnittelu sekä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus velvoittavat korkeakouluja jo nykyisin. Uusien veloitteiden lisäämisen sijaan tulee panostaa vahvemmin nykyisten veloitteiden toteutumiseen. Esimerkiksi ehdotetut saavutettavuussuunnitelmat kuuluvat pikemminkin korkeakoulujen informaatio-ohjauksen piiriin kuin rahoitusmallin sisällytettäväksi.

Perusteellisessa suunnitelmaluonnoksessa on paljon kannatettavia ehdotuksia, joilla on yhteys muun muassa hallituksen koulutuspoliittiseen selontekoon, osaamisperusteisen maahanmuuton tavoitteisiin ja yleiseen yhdenvertaisuuden edistämiseen sekä kaikenlaisen syrjinnän ennaltaehkäisyyn ja poistamiseen. Näiden haasteiden ratkaisemisessa toimijoiden välinen yhteistyö ja tiedonkulku ovat ensiarvoisen tärkeitä. Saavutettavuustyötä tulee jatkossakin kehittää koulutusasteiden, mutta myös jatkuvan oppimisen toimijoiden välisessä yhteistyössä.

Sahamies Miika
Akava ry